

POKROK ZÁPADU

ZALOŽEN ROKU 1871.—ROČNÍK XXVII.

MA, NEB., V PÁTEK 22. ČERVENCE 1898.

Dvojtýdenníku: ROČNÍK VI. číslo 89.

U Santiaga panuje klid.

Druhá výprava už je v Manile.

V neděli započne dobývání Porto Rika.

Watson posud neodjel ku břehům španělským.

Po bouři klid.

V Santiagu a okolí zavládl mír a klid. Co možno nejdříve po vzdání se města přikročeno bylo k vyklizení překážek v přístavu a pokračováno v práci té po celou noc následující. Torpéda i podkopy, zřícené, aby vybuchly, když by přišly do styku s loděmi, byly vyhledány a odstraněny, jiné pak nástrahy toho druhu, zřícené, aby mohly elektrickou jiskrou býti vypáleny, byly všechny zmařeny, tak aby i oděš se zásobami mohly dovnitř. Sta amerických a španělských vojnů, kteříž před málo ještě dny na život a smrt zápasili, dotkávají se na ulicích, aniž by jakýmkoliv způsobem nepřátelství proti sobě projevovali. Jest patrným, že vítězové i poražení těší se z toho, že zápas, krveprolitý a hrůzy války jsou u konce. Obchody počínají se opět otvírati a úzké a klikaté ulice plní se lidem od rána do večera.

Když počaly se vykládati první zásoby potravin a potřeb, přivezených parníkem červeného kříže State of Texas, spůsobil hladovící lid pravé vzbouření a musilo vojsko býti povoláno, aby zásoby střežilo. Však nyní již se podobné výjevy neopakují, neboť obyvatelstvo jest nasyceno a nejhorší bída pominula. Na pobřeží pod každým přístěškem viděti jest muže, ženy i děti pochutnávati sobě a zásobách přivezených.

Město nalezeno bylo ve velkém nepořádku a zdravotní opatření jsou hrozným způsobem zanedbána. Velká nečistota nashromáždila se v městě a správa vojenská pečuje o to, aby poměry tyto, jež hrozí valným rozmáháním se nemocí, byly odstraněny.

Američané kupují meče, medaile, knoflíky a jiné upomínky na obléhání Santiaga od svých dřívějších nepřátel a čile spolu hovoří, kdekoliv jest možno nalézti tlučičky. Asi 4000 španělského vojska zůstalo v městě, pro nedostatek místa v táboře. Jakmile tábor rozříděn bude, přeložení budou i tito zajatci do tábora. Mezi tím vojsko americké překládá se v zákopů kol města do vyšších míst, ze zdravotních ohledů. Ložní transportní, kteréž dříve kotvily před zálivem, vystaveny jsouce možným strašným bouřím, jež v těchto krajinách, zejména touto dobou, panují, nalézají se nyní uvnitř zálivu. Některé z nich použity budou k dopravě vojska odtud na Porto Rico. Též část lodí válečných kotví v přístavišti.

Governér Shafter ustanovil cenzura v telegrafním úřadě a pouze vládní depeše mohly býti v minulých dnech posílány přímo ze Santiaga. Očekává se však, že v blízkých dnech budou se posílati depeše časopisecké i obchod-

ní, ovšem, že se schválením cenzura.

Nemocnice nalezá se posud v Juragua a lékaři tvrdí, že docílili již přemožení žluté zimnice. Ač každodenně nějaká úmrtí se udávají, není prý již nových onemocnění. Poručík Miley ze štábu Shafterova vyslán byl v úterý s četou jízdy, aby přijmul formální vzdání se španělského vojska v místech ostatních, kde posádky leželi. Odebral se nejdříve do San Louis, kde leží asi 4500 vojska nepřátelského. V Colobra jest 800 mužů, v Catalina 1200, v Guantanamo 2500 a v Baracoa 3500. Aby dospěl až do Baracoa, musí poručík Miley jeti přes celou tu část ostrova až k severnímu břehu. Pojede pod bílou vlajkou ku své ochraně, však gen. Toral poslal mimo to členy svého štábu k velitelům jednotlivých posádek, aby jim oznámil podmínky, za kterýchž se vzdal. Z Guantanamo se sděluje, že velitel posádky tamnější nehodlá se vzdáti, k čemuž prý má úplného práva, neboť prý španělské vojenské zákony ustanovují, že velitel může vzdáti se pouze jen s muštevem, jemuž přímo velí a byt' byl i velitelem jistého kraje, že není vzdání se jeho i celého kraje závazným pro velitele jednotlivých posádek.

Podrobnosti vzdání se Santiaga.

V neděli ráno o 8:45 poslal generál Toral, velitel španělský, svůj meč generálu Shafterovi co důkaz svého vzdání se. Všichni hlavní důstojníci se svými štáby shromážděni byli v hlavním stanu gen. Shaftera. Každý pluk vojska oblečeného seřaděn byl pod vrcholy stání. Gen. Shafter pak se svými generály a průvodem 100 vybraných mužů z druhého pluku jízdy vyjel před naše zákopy, na otevřené pole, na úpatí vrchu při hlavní cestě do Santiaga, napolovic cestě k opuštěným španělským opevněním. Tu setkal se s gen. Toralem a jeho štábem, všichni v plném stejnokroji a na koních a s oddělením španělské jízdy. Co tu se dělo, toho byla svědky celá naše armáda. Generál Shafter se svými generály a štábem, za nimiž seřaděna byla jízda s tasenou zbraní, postoupili vstříc poraženému nepříteli. Prvním činem generála Shaftera po několika slovech zdvořilého pozdravu bylo, že navrátil generálu Toralovi jeho meč. Španělský generál zdál se býti dojat zdvořilými slovy, jimiž generál Shafter provázel vrácení meče a děkoval americkému veliteli. Pak následovala krátká porada ohledně toho, kde má španělské vojsko skládati své zbraně a oddělení španělské pěchoty přišlo pochodem, postaviv se před naší jízdu, však bylo bez praporu. Trubači španělské zatroubili poselstvem, jemuž odpověděli ovšem

trubači naší. Generál Toral pak osobně nařídil španělské setniňe, kteráž představovala celou moc pod jeho velením, aby složila zbraň. Pak naříceno jí bylo, aby překročila naše linie a utábořila se v místě, jež jí bylo vykááno. Španělské vojsko kráčelo bystře při zvucích rychlého pochodu.

Ačkoliv se strany vojska našeho nečiněno ničeho, čím by mohlo toto cítiti pokošení, bylo přece patrným, že se aspoň této vybrané setniny pád celé armády dotknul. Kráčeli zamračeně, nevšímajíc sobě řad vojínů našich. Však tento pocit nesdílelo mužstvo veškeré, jak později seznána a kdekoliv španělské byli z dohledu svých důstojníků, zdálo se, že jsou tomu rádi, že jest konec blůde a strádání. Generál Toral byl ovšem zasmušen a tvářil se smutně, když generál Shafter představoval jej jmenem jednomu po druhém ze svého štábu. Zdá se býti as 60 roků stár a jest těla slabého, avšak rozhodnost svitá mu z tváří. Když ubíral se s generálem Shafterem do města, aby mu toto formálně odevzdal, mluvil jen málo. Nevšiml si vyhladovělých tváří uprchlíků, kteříž proudili nazpět do města, aniž povšimnul sobě řad vojínů španělských cestu vroubčích a zvědavě pohlížejících na málo osmáhlé a statné vítěze. Pouze jednou přelétl úsměv tvář Toralovu a to bylo, když kavalkáka ubírala se otvorem v motanici ostnatého drátu, zřícené ku obraně. Bylo patrným, že žádná pečota nebyla by se přes tuto motanici dostala bez nesmírných ztrát a poznámka generála Shaftera k tomu cíli, vyloudila úsměv uspokojení na tváři Toralově.

Jak dobře byli připraveni španělové k bránění města, toho důkazy seznávali přijíždějící vítězové čím více se k městu blížili. Každý vchod do města opatřen byl trojnásobnými barrikádami, s použitím ostnatého drátu, jež byly dost vysoké, aby vzdorovaly i šrapnelům. Krveprolití v našich řadách musilo by býti strašným, kdyby bylo došlo k dobývání města. Kol nemocnic a obecných budov po západní straně byly ještě další opevnění, i náspy pro děla, ačkoliv děl tu nebylo. Ulice Santiaga jsou křivé a úzké. Mnohé obchodní budovy jsou velice sešlé. Všechny ulice vroubeny byly zvědavým obyvatelstvem, většinou z nižších tříd. Málo řeči bylo slyšeti. Tu a tam ozvaly se výkřiky pro svobodu Kubu, avšak ty nebyly všeobecnými. Lepší třída španělského obyvatelstva zůstala uvnitř a ukájela svou zvědavost pouze vykukováním za staženými záclonami. Některé španělské ženské v kočárech odvracely své tváře, když průvod se blížil. V některých ulicích bylo viděti hrozně znečištění. Kostí mrtvých koní a jiných zvířat bělaly se na ulicích a mrchožraví supové, krotci jako vrabci, odsakovali stranou, aby průvod vojenský projíti mohl. Okna nemocnic, v nichž nalézalo se přes 1500 nemocných, byla plna zvědavých tváří ubožáků, kteříž z lůžek svých k oknům se dovlékli.

Na jednom náměstí svědčil kolotoč o lepších dnech minulých, avšak na všech stranách bylo viděti bídu, kterouž obléhání spůsobil.

Průvod dospěl k paláci brzo po desáté hodině. Tu gen. Toral představil gen. Shaftera a jiné americké generály měšťanostovi, senor Forerovi a náčelníku policie, senor Guillirezovi, jakož i ostatním městským úředníkům. Pak zasednuto bylo k hostině, kteráž pozůstávala hlavně z rumu, vína, kávy, rýže a sucharů. Španělové omlouvali se skrovností hostiny, avšak tato svědčila výmluvně o nouzi, jaká v městě již panovala. Zásoby ovoce byly v městě již úplně vyčerpány a španělové neměli nic jiného než rýži, o kteréž byli vojínové v zákopech po předešlých 12 dnů živi. Mimo to též zásoba vody byla z města odvrácena. Když uprchlíci opustili Santiagu a bylo patrným, že vzdání se města jest neodvratným, nastalo v městě bezvládí. Obchod byl úplně zastaven, krámy uzavřeny a vojsku, jak se zdá, bylo dáno právo k plenu.

V poledne, kdy americká vlajka byla vztyčena, odevzdal gen. Shafter město do správy gen. McKibona, kterýž s 9. plukem pěchoty udržovati bude pořádek, v shodě s úřady civilními. Španělské vojínové utábořeni jsou mezi našimi liniemi, za kopcem, na němž nalezá se naše zákopy. Mnozí z nich věřili, jak jim bylo tvrzeno, že Spojené Státy koupily ostrov Kubu a že naše vláda jim zaplatí jejich dlužné služné a odveze je do Španělska.

V pondělí ráno po 6. hodině poručík Crook od Shafterova štábu vzal v opatrování zbraně, jež nepřítel složil.

Gen. Shafter oznámil, že v Santiagu složeno bylo vzdalým nepřítel 10,000 ručnic a 10 milionů stříliva. Při obřadech vztyčení vlajky americké, zatčen byl známý drzý a prohaný novinářský zpravodaj Sylvester Scovell, od něhož pocházela většina 'kachen' vyslaných během min. roku z Kubu. Ve své nezměrné drzosti prý obřadil se na velitele Shaftera, proto že mu nebylo dovoleno zaujmouti postavení dle přání a chtěl jej udeřiti v tvář. Bude postaven před vojenský soud.

Druhá výprava v Manile. Druhé loďstvo vyslané s posilami do Manily, mezi nimiž též 1. pluk z Nebrasky, dospěl cíle v sobotu a v neděli. Parník China přijel v sobotu a ostatní 3 v neděli. Zdraví se těšili cestou celý měsíc trvajícím dobrému a jen 4 úmrtí se udály, mezi nimiž seržant Geddes od pluku nebraského. Parník China odkryl znovu zapomenutý ostrov Wake a zabrahl jej jménem Sp. Států. Jest pustý a 3 míle dlouhý. V pondělí přijela do Manily válečná loď japonská a přivezla zprávu o zničení loďstva Certerova, což mezi našimi spůsobilo jásot, který neutuchnul před nocí. Aguinaldo přeložil svůj hlavní stan z Cavite do Baker a sestavil si ministerstvo.

Miles konečně odjel. Hned v pondělí věřilo se a hlásalo kruhy vojenskými ve Washingtonu, že generál Miles vyjel již ku břehům Porto Rica, v průvodu válečných lodí. Z Charlestonu v zápatí poslána vojenská hotovost za ním. Však v dnech následujících došly zprávy, že Miles dosud neodjel, že Sampson posud se nerozhodl o lodích válečných, jež jej provázeti mají. Teprve včera odpoledne vypravil se konečně od Siboney. Provází jej válečná loď Massachusetts, obrněný křižák Cincinnati, dělová loď Annapolis a 4 výpomocné křižáky, Gloucester, Wasp, Dixie a Leyden. Očekává se, že Miles přistane u Porto Rica v neděli ráno s 3000 muži. V týž den snad připojí se k němu vojsko z Charlestonu v počtu

4000 a v den následující jiné posily v počtu 3500. To nebude ovšem celá síla, s kterou bude proti Porto Ricu operováno, nýbrž bude mu poskytnuto tolik vojska co třeba a bude podporován dle potřeby loďstvem. Z Washingtonu ujišťuje se s veškerou určitostí, že vláda naše obmění zmocniteli se Porto Rica a podržeti je, co část náhrady válečné.

Watson posud neodjel.

Výprava americká ku břehům španělským posud není na cestě a není určen den, kdy vyjede. Počíná to býti s touto výpravou, jako s loďstvem Camarovým, které vyjíždělo 6 týdnů, než vyjelo a sotva vyjelo, zase se vrátilo. Tvrdí se, že prý se nyní s odjezdem odkládá, pokud nebudem hotovi s Porto Rico.

Zmatky ve Španělsku.

Královně dosud nepodařilo se pohnouti nikoho k sestavení nového ministerstva, aniž lze postřehnouti, jak budoucím ministerstvom vyhlížeti bude, proto nelze též souditi, co budou další kroky, jež Španělsko učiní. Zprávy, jež dochází, odporují si vespolek. Dle jedněch připravuje se vše k tomu, aby započato bylo vyjednávání o mír a uznává se všeobecně, že Španělsko ztratí veškeré své kolonie. Dle jiných zpráv opět panuje posud nálada válečná a obyvatelstvo nespokojilo by se s vládou, která by chtěla o mír vyjednávat. Mezi tím udržuje se přísná cenzura a časopisy každodenně vychází s vypuštěnými články, jež byly zabaveny. To budí velkou nespokojenost časopisů. Ohledně pádu Santiaga počínala sobě vláda právě tak, jako při zmaření loďstva v Manile. Nedovolila totiž přinášeti o něm zprávy, až několik dnů později, až došly časopisy z jiných zemí a pád Santiaga nedal se déle zatajiti. Nyní se sděluje, že prý Toral nebyl oprávněn k tomu, aby město a provincii nepříteli vydal a proto bude postaven před vojenský soud. Časopisy přinášejí zprávy, nepochybně vládou inspirované, že gen. Blanco telegrafuje vládě, že nedal svolení ku vzdání se Santiaga a toto že stalo se bez jeho vědomí.

Z Washingtonu se sděluje, že prý nyní zcela jistě přerušeno bylo spojení telegrafické mezi Havanou a Madridem. Není to poprvé, co podobně se sdělovalo.

Chťi býti anektováni.

Z Hong Kongu přináší New Yorkský World zprávu, že příčinou nedůvěry, vzniklé v posledních dobách u povstalců filipinských, jest zpráva, kterou přinesl newyorský Herald a kteráž byla na Filipíny telegrafována, totiž že president McKinley jest odhodlán nepodržeti Filipíny. Povstalci pod Aguinaldem prý očekávali a měli pevně za to, že Spojené Státy, dobytve Filipín, dají jim samosprávu, a pak buď je anektují, aneb postaví pod svou protekci. Povstalci jsou prý nedůvěřivi, jelikož byli španělsky často klamáni a proto prý vůči Spojeným Státům náramně ochladli.

Z Washingtonu se sděluje, že situace v zálivu manilském ohledně počínání sobě německých válečných lodí není tak vážnou a hroznou, jak ji líčí zprávy časopisecké. Ve Washingtonu má se za to, že naši vláde dostalo se ujištění od vyslance německého, kterýž jest úplně uspokojivým.

— Předplácejte na "Hospodáře" do Čech pouze \$1.50 ročně.